

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)

Γ. ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ (1880-1909)

2. Η οργάνωση των κομμάτων κατά το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα

γενικά χαρακτηριστικά :

- α. τη δεκαετία του 1880 τα κόμματα ήταν πιο συγκροτημένα από το παρελθόν
- β. δεν ήταν βέβαιο ότι μετά το θάνατο του ηγέτη τους τα κόμματα διαλύονταν
- γ. αυτό που επέτρεπε στα κόμματα να συνεχίσουν να υπάρχουν και μετά τον θάνατο του ηγέτη τους ήταν η θέση που είχε στην πολιτική ζωή της χώρας και η τακτική που ακολουθούσε
- δ. η βάση των κομμάτων εξακολουθούσε να μην έχει τυπική οργάνωση

οπαδοί - βάση :

- α. ρόλο στην ικανοποίηση των οπαδών έπαιξε:
 - η οικογενειοκρατία,
 - οι πελατειακές σχέσεις και
 - η εξαγορά ψήφων
- β. η επιλογή των εκλογέων βασιζόταν:
 - στην κρίση τους για την πολιτική των κομμάτων,
 - στις επιδράσεις που αυτά ασκούσαν κατά περιοχές και
 - στα συμφέροντα κάθε κοινωνικής ομάδας

επιλογή βουλευτών :

- α. το κριτήριο ήταν αν είχαν το δικό τους τοπικό κύκλο οπαδών, ο οποίος επηρεαζόταν από τις πελατειακές σχέσεις και τις εξυπηρετήσεις
- β. προέρχονταν από τα μεσαία και τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα (όπως και την προηγούμενη περίοδο)
- γ. ήταν δικηγόροι και δημόσιοι υπάλληλοι

εκλογικό σύστημα :

- α. δεν υποχρέωνε να ψηφίζει κάποιος ένα μόνο κόμμα,
- β. αλλά όλοι οι υποψήφιοι έπρεπε να ψηφίζονται θετικά ή αρνητικά
- γ. κάποιος μπορούσε να ψηφίσει έναν υποψήφιο επειδή του είχε υποχρέωση και κάποιον άλλο επειδή τον θεωρούσε ικανό
- δ. μετά το 1882 οι εκλογείς ψηφίζουν με κομματικά κριτήρια και περιορίζεται η συνήθεια να ψηφίζονται θετικά ή αρνητικά πολιτικοί άλλων κομμάτων
- ε. κατά τη δεκαετία του 1890 οι εκλογείς ψηφίζουν πολιτικούς με επιρροή μόνο εφόσον είχαν δηλώσει με ακρίβεια την κομματική τους τοποθέτηση
- στ. η εκλογή ανεξάρτητων τοπικών προσωπικοτήτων άρχισε να περιορίζεται
- ζ. το 1879 υπήρχαν 24 τοπικά ψηφοδέλτια, ενώ το 1885 μόνο 4
- η. στα κομματικά ψηφοδέλτια περιλαμβάνονταν ανεξάρτητοι υποψήφιοι, για να μπορέσουν να εκλεγούν
- θ. ο ρόλος των κομμάτων ενισχύθηκε, απέκτησαν κύρος στη δημόσια ζωή

η οργάνωση των κομμάτων :

- α. τα κομματικά μέλη ανήκαν στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα
- β. ήταν εμφανής μόνο στο επίπεδο της ηγεσίας
- γ. ο αρχηγός κατείχε την σημαντικότερη θέση και μετά ακολουθούσε η κοινοβουλευτική ομάδα

- δ.** οι βουλευτές είχαν σημαντική θέση, λόγω της μεγάλης πλειοψηφίας που χρειαζόταν για να παρθεί μία απόφαση
- ε.** αυτοί και μόνο με την απειλή της απουσίας τους μπορούσαν να ασκήσουν μεγάλη πίεση στην κομματική ηγεσία ήταν δύσκολο να αρνηθεί κάποιος την εκπλήρωση των επιθυμιών τους π.χ. διορισμοί και ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ της εκλογικής τους περιφέρειας

η σ τ ά σ η τ ω ν κ υ β ε ρ ν ή σ ε ω ν :

- α.** δεν χρησιμοποιούσαν συστηματικά μεθόδους εξαναγκασμού για να πείσουν, όπως επί Όθωνα και Βούλγαρη
- β.** αυτό γινόταν μόνο από μερικούς δημόσιους υπαλλήλους και φανατικούς οπαδούς στα χωριά
- γ.** σπάνια υπήρχαν κατηγορίες για εξαγορά ψήφου
- δ.** η πατρωνία με τη μορφή διορισμών, μεταθέσεων, δανείων και η διαφθορά μέσω του διοικητικού μηχανισμού ήταν συχνό φαινόμενο

α ί τ ι α έ λ λ ε ι ψ η ς τ α ξ ι κ ώ ν κ ο μ μ ά τ ω ν :

- α.** το τελευταίο τέταρτο του αιώνα δεν προέκυψαν ταξικά κόμματα (όπως σε άλλες χώρες της Ευρώπης)
- β.** οι πελατειακές σχέσεις και η μεγάλη κοινωνική κινητικότητα αμβλύνουν τις κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις
- γ.** τα μεγάλα κόμματα δεν προσπάθησαν να δώσουν ένα τοπικό ή κοινωνικό- ταξικό στίγμα
- δ.** σχετική αυτονομία της πολιτικής ελίτ από την κοινωνία
- ε.** όλα τα κόμματα απευθύνονταν ιδιαίτερα στους αγρότες, το ενεργότερο μέρος του πληθυσμού